

30.11.2022

Тема уроку: Поділ числа у даному відношенні. Масштаб

6 клас

Пригадайте:

- Що називається відношенням двох чисел?

Відношенням називається частка двох чисел.

- На що вказує відношення?

Відношення вказує, у скільки разів перше число більше за друге.

- Що називається пропорцією?

Пропорція – це рівність двох відношень.

- Як називаються числа, з яких складається пропорція?

Середні та крайні члени пропорції.

- Сформулюйте основну властивість пропорції.

Добуток крайніх членів пропорції дорівнює добутку її середніх членів.

- Які величини прямо пропорційні?
- Які величини обернено пропорційні?

Задача 1

Відрізок СВ завдовжки 48 см точкою А поділено у відношенні 4 : 2. Знайдіть довжину кожної частини.

Розв'язання:

CA	4 частини	4x (см)
AB	2 частини	2x (см)
Всього	6 частин	48 см

Перший спосіб:

- 1) $48 : 6 = 8$ (см) — одна частина.
- 2) $8 \cdot 4 = 32$ (см) — довжина відрізка CA.
- 3) $8 \cdot 2 = 16$ (см) — довжина відрізка AB.

Другий спосіб:

Нехай одна частина дорівнює k см.

Тоді довжина відрізка CA = $4k$ см, а AB = $2k$ см.

$$4k + 2k = 48$$

$$6k = 48$$

$$k = 8 \text{ см}$$

Отже, CA = $4 \cdot 8 = 32$ см, AB = $2 \cdot 8 = 16$ см.

Алгоритм розв'язування задач на пропорційний поділ числа (по діях)

- 1) Знайти суму всіх частин.
- 2) Знайти значення однієї частини.
- 3) Знайти значення пропорційних величин.

Алгоритм розв'язування задач на пропорційний поділ (складанням рівняння)

- 1) Позначити масу однієї частини через x .
  - 2) Знайти вирази пропорційних величин.
  - 3) Скласти рівняння, розв'язати його.
  - 4) Знайти значення пропорційних величин.
-

Задача 2

- Для приготування напою беруть **2** частини вишневого соку, **3** частини води й **1** частину меду. Скільки напою отримають, якщо візьмуть **400 г** вишневого соку?

2ч.(400г)

+

3ч.

+

1ч.

=

?г

- Для приготування напою беруть вишневий сік, воду, мед у відношенні **2:3:1**. Скільки напою отримають, якщо візьмуть **400 г** вишневого соку?

Розв'язання:

Перший спосіб:

- Обчислимо, скільки грам дорівнює одна частина:
- 1) $400 : 2 = 200$ (г)
- Скільки всього частин?
- 2) $2+3+1=6$ (ч.)
- Скільки грам напою отримають?
- $6 \cdot 200 = 1200$ (г)

Другий спосіб:

- Нехай одна частина дорівнює **k грам.**
- **k — коефіцієнт пропорційності.**
- Тоді треба взяти **$2x$** грам соку, **$3x$** грам води, **$1x$** грам меду. За умовою, соку взяли 400 грам.
$$2x = 400$$
$$x = 200 \text{ (г)} \text{ — одна частина.}$$

Тоді води треба взяти $3 \cdot 200 = 600$ (г);

А меду $1 \cdot 200 = 200$ (г).

Всього отримають напою: $400 + 600 + 200 = 1200$ (г)

Застосування поділу числа в поданому відношенні:

хімія

креслення

**фармако-
логія**

математика

фізика

географія

біологія

**образотворче
мистецтво**

побут

Масштаб

Для того, щоб креслення або план давали правильне уявлення про предмети, необхідно змінювати їхні розміри пропорційно. Для цього використовують масштаб зображення.

Найчастіше масштаб застосовують для створення географічних карт.

Запам'ятайте!

Відношення довжини відрізка на карті до довжини відповідного відрізка на місцевості називається **масштабом карти**.

Позначають: «**М: 1 : 1 000 000**». Цей запис означає, що 1 см на карті відповідає 1 000 000 см на місцевості.

Задача 3

Відстань між Черкасами і Харковом на карті дорівнює 4,1 см. Знайдіть відстань між цими містами на місцевості, якщо масштаб карти 1:10 000 000.

Черкаси

Харків

?

Розв'язання:

На карті:	4,1 см — 1 см
На місцевості:	x — 10 000 000 см

Тоді відношення довжини відрізка на карті до довжини відрізка на місцевості: $4,1 : x$.
Значення даного відношення дорівнює значенню масштабу карти.

Отже $4,1 : x = 1 : 10\,000\,000$.

Звідси

$$x = \frac{4,1 \cdot 10\,000\,000}{1} = 41\,000\,000 \text{ (см)} = 410 \text{ (км)}$$

Отже, відстань від Черкас до Харкова — 410 км.

Домашнє завдання:

- Опрацювати §15;
- Виконати завдання **самостійної роботи**.

Самостійна робота

«Відношення. Пропорція.»

Пряма та обернена пропорційні залежності»

1. Перевірте, чи виконується основна властивість пропорції

a) $40 : 8 = 15 : 3$

b) $\frac{4,5}{9} = \frac{3,5}{7}$

2. Знайдіть невідомий член пропорції

$$15 : x = 5 : 7$$

3. Знайдіть x , якщо величини є прямо пропорційними

3 кг цукерок – 36 грн.

6 кг цукерок – x

4. Знайдіть x , якщо величини є обернено пропорційними

5 робітників – 8 днів

x – 10 днів

Відправити на Human або електронну пошту smartolenka@gmail.com